Verslag van de Conferentie van Partijen bij het WHO-Kaderverdrag inzake tabaksontmoediging, van 13 tot en met 18 oktober in Moskou, Rusland

Van 13 tot en met 18 oktober jongstleden vond in Moskou, Rusland, de zesde Conference of Parties (COP) plaats van de Framework Convention on Tobacco Control (FCTC-verdrag), het WHO-kaderverdrag dat toeziet op tabaksontmoediging wereldwijd.
De COP is de tweejaarlijkse bestuursvergadering van het FCTC-verdrag, waar de inmiddels 179 lidstaten afspraken maken over zowel de inhoudelijke uitvoering van het verdrag, als over meer procesmatige aangelegenheden. Tijdens de COP waren 118 lidstaten aanwezig. De Nederlandse positie werd tijdens de conferentie behartigd door de EU.
Naast lidstaten waren rond de COP grote aantallen vertegenwoordigers van niet-gouvernementele organisaties (NGO's) gericht op anti-rookbeleid aanwezig, alsook vertegenwoordigers van de tabaksindustrie; de reden waarom werd besloten de plenaire sessies achter gesloten deuren te laten plaats vinden en andere vergaderingen alleen open te stellen voor partijen en NGO's.

De belangrijkste uitkomsten van deze conferentie voor Nederland hebben met name betrekking op ENDS (Electronic Nicotine Delivery Systems), waterpijptabak en prijs- en belastingmaatregelen om de vraag naar tabak te verminderen.
Alle overige beslissingen kunnen op worden geraadpleegd via de website van de Wereldgezondheidsorganisatie (www.who.int/fctc).

Electronic nicotine delivery systems (ENDS) / Elektronische sigaretten
Het gebruik van e-sigaretten neemt wereldwijd toe en er is nog altijd veel discussie over de gezondheidsrisico's van het product en over het gebruik van de e-sigaret als middel om te stoppen met roken. Dit heeft dan ook gevolgen voor de wijze waarop landen dit product reguleren. Tijdens de conferentie werd duidelijk dat regulering noodzakelijk is, of dat nu als tabaksproduct, consumentenproduct of geneesmiddel is. Om die reden zijn de verschillende juridische regimes als aanbeveling opgenomen in een besluit. In de Kamerbrief wordt reeds uiteengezet dat Nederland de e-sigaret aanvankelijk in een tijdelijk Warenwetbesluit reguleert als consumentenproduct en dat met de implementatie van de nieuwe Europese Tabaksproductenrichtlijn alle regels voor de e-sigaret zullen worden ondergebracht in de Tabakswet.

Daarnaast kwamen de partijen tijdens de conferentie tot de conclusie dat de reclame voor e-sigaretten aan banden moet worden gelegd en partijen worden hiertoe aangespoord. Met de implementatie van de nieuwe Europese tabaksproductenrichtlijn in de Tabakswet zullen voor de e-sigaret vergelijkbare eisen gaan gelden als voor conventionele tabaksproducten.

Waterpijptabak
Tijdens de COP werden ook zorgen uitgesproken met betrekking tot het toenemende gebruik van de waterpijp en de vele misvattingen die bestaan omtrent de risico's van het gebruik van waterpijptabak. De WHO is om die reden gevraagd een rapport op te stellen met beleidsopties voor en 'best practices' ten aanzien van de regulering van waterpijptabak. De EU en Nederland hebben herhaaldelijk aangegeven van mening te zijn dat waterpijptabak al volledig onder de reikwijdte van het FCTC-verdrag valt. Partijen zijn verder uitgenodigd om waterpijptabak op te nemen in hun monitoringssystemen. In de Kamerbrief staat gemeld dat de NVWA, in haar jaarlijkse rapportage, in elk geval aandacht besteden aan de handhaving van de shisha-lounges.

Productregulering
Het rapport van de werkgroep inzake de artikelen 9 en 10 van het verdrag, inzake productregulering en de openbaarmaking van gegevens over ingrediënten en emissies, werd goed ontvangen en het mandaat voor deze werkgroep is voorgezet; zoals bepleit door de EU en Nederland. Nederland heeft baat bij voortzetting van het mandaat van deze werkgroepen omdat de uitkomsten kunnen worden gebruikt voor verdere invulling van de nieuwe Europese tabaksproductenrichtlijn, op Europees en op nationaal niveau.
Ter voorbereiding op de volgende COP zal verder worden gewerkt aan nieuwe richtsnoeren, bijvoorbeeld ten aanzien van specifieke productkarakteristieken (zoals 'slim cigarettes') en het openbaar maken van gegevens over ingrediënten en emissies.
Het RIVM speelt, als 'collaborating centre' van de WHO, een grote rol in de diverse onderzoeken.

Prijs- en belastingmaatregelen om de vraag naar tabak te verminderen
Tijdens de conferentie zijn richtsnoeren aangenomen met betrekking tot artikel 6 van het FCTC-verdrag dat gaat over prijs- en belastingmaatregelen. Hierin komt naar voren dat het heffen van belastingen op tabak als één van de meest effectieve manieren wordt gezien om tabaksgebruik te ontmoedigen. Het overkoepelende principe bij de richtsnoeren blijft de soevereiniteit van belastingen. Daarnaast blijft de besteding van de belastingopbrengsten de verantwoordelijkheid van de Partijen zelf.

Overig
Voor veel landen blijkt de invloed van de tabaksindustrie nog altijd een obstakel om het FCTC-verdrag te kunnen implementeren. Daarom worden partijen aangespoord om de implementatie ten aanzien van artikel 5.3 FCTC-verdrag, dat ziet op contacten met de tabaksindustrie, te versterken; bijvoorbeeld door het artikel bij alle delen van de overheid expliciet onder de aandacht te brengen. Ik heb op 1 september 2014 reeds een brief gestuurd aan provincies en gemeenten om ze op deze verdragsbepaling te wijzen.

Verder zal in de komende twee jaar, op voordracht van Noorwegen, een 'impact assessment' worden uitgevoerd om te bezien in hoeverre het verdrag in de eerste tien jaar van zijn bestaan heeft bijgedragen aan het terugdringen van tabaksconsumptie en rookprevalentie in de verschillende landen die partij zijn bij het verdrag.

De eerstvolgende COP zal eind 2016 / begin 2017 door India worden georganiseerd.